

P R O B A T I O N E S

PRO INSOLUBILI VINCULO MATRIMONII

E X C E R P T Æ

E X

VIRI CLARISSIMI

JOSEPHI VALENTINI

Y B E L,

IN UNIVERSITATE VIENNENSI

U. J. D. jur. eccles. prof. publ. Cæs. reg.

I N T R O D U C T I O N E

I N

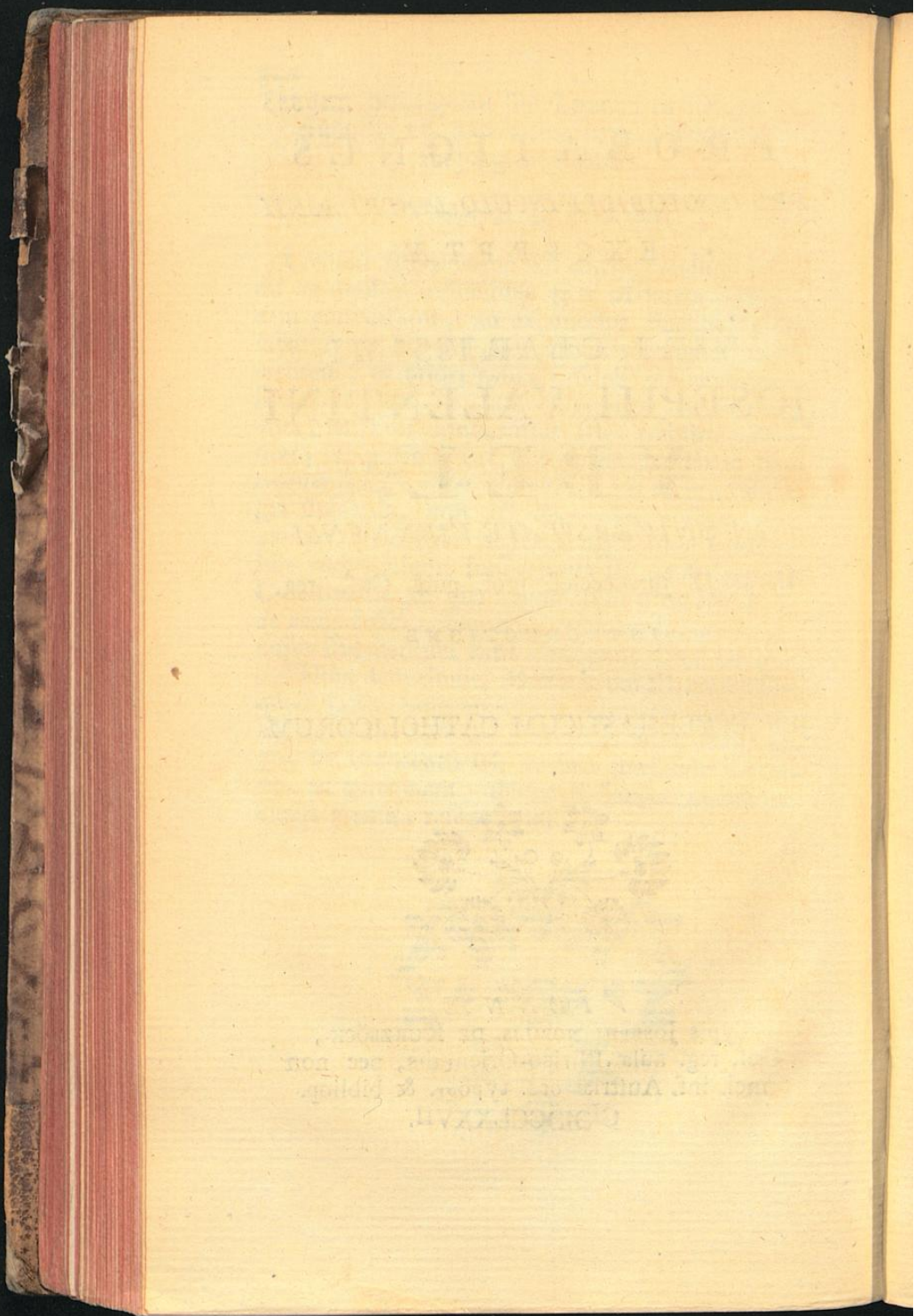
JUS ECCLESIASTICUM CATHOLICORUM.

V I E N N Æ,

Typis JOSEPHI NOBILIS DE KURZBÖCK,
 Cæs. reg. aulæ Illirico-Orientalis, nec non
 incl. inf. Auftriæ ord. typogr. & bibliop.

C M C C C L X X V I I.

Faint, illegible text visible through the paper, likely bleed-through from the reverse side. The text is mirrored and difficult to decipher but appears to contain several lines of a document or list.

§. 369. **I**D autem, quod in con-
tractu matrimonii singu-
lare est, notabis : scilicet eundem
non solvi, si semel valide contrac-
tus consummatusque fuerat, etsi ad-
alterium intervenerit (a).

(a) Matth. XIX. v. 5. Et quidem novimus
illas generatim latas sanctiones, quicumque di-
miserit uxorem suam, & aliam duxerit, adulte-
rium committit super eam, & si uxor dimiserit
virum suum, & alii nupserit, mœchatur. Marc.
X. v. 11. 12. OMNIS, qui dimittit uxorem
suam, & alteram ducit, mœchatur, & qui di-
missam a viro ducit, mœchatur. Luc. XVI. v. 18.
Quapropter etiam Apostolus I. ad Cor. VII. v. 10.
ait : iis autem, qui matrimonio juncti sunt, præ-
cipio, non ego, sed Dominus, uxorem a viro non
discedere : quod si discesserit, manere innuptam, aut
viro suo reconciliari. Leguntur quidem apud S.
Matthæum cap. V. v. 9. Omnis, qui dimiserit
uxorem suam, EXCEPTA FORNICATIONIS
CAUSA, facit eam mœchari : & qui dimissam
duxerit, adulterat. dico vobis, quia quicumque
dimiserit uxorem suam NISI OB FORNICA-
TIONEM, & aliam duxerit, mœchatur. Verum
Cornelius a Lapide provocat ad interpretationem

SS. patrum, hæc verba Christi ita intelligentium, ut, quicumque uxorem dimiserit, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchetur tum dimittendo uxorem, tum aliam ducendo; hoc est bis mœchetur, adeoque etsi non mœchetur is, qui uxorem dimittit ob fornicationem, mœcharetur tamen ille, qui uxore ob fornicationem a se quo ad thorum & mensam dimissa, aliam duceret. Ceterum ad conc. Trid. sess. XXIV. canonem 7. de sacr. matrimonii hęc concepitum verbis: *Si quis dixerit ecclesiam errare cum docuit & docet, juxta evangelicam & apostolicam doctrinam, propter adulterium alterius conjugum matrimonii vinculum non posse dissolvi, anathema sit*, juvat audire celebrem de re sacramentaria scriptorem doctorem Sorbonicum ordinis Prædicatorum Hyacintum Drouvenium, qui ita disserit: " Quamquam Græci & orientales, tales culpabiles sunt, reveraque a Latinis facte fuerint reprehensi; non ideo tamen hæretici sunt dicendi, quia non eos concilium Tridentinum anathemate ferit, sed Lutheranos & Calvinistas Romanæ ecclesiæ calumniatores; rem ita narrat cardinalis PALAVICINUS in historia concilii Tridentini: canon, INQUIT, paratus fuerat cum anathemate in eum, qui diceret, matrimonia consummata ob adulterium dissolvi; sed oratores Veneti exposuerunt patribus, septimo canone, nisi moderatione aliqua reformaretur, inferri posse non modicam offensionem orientis ecclesiæ, præsertim vero Græcis, in subjectis reipublicæ Venetorum locis degentibus, scilicet in insulis Cretæ, Cypri, Corcyræ &c. non solum cum publicæ quietis, sed etiam cum catholicæ ecclesiæ detrimento: tametsi enim Græca ecclesia a Romana ex parte dissentit-

„ ret, non eo tamen desperationis deventum
 „ esse, ut meliora sperari non possint, præser-
 „ tim cum Græci in subjectis reipublicæ lo-
 „ cis degentes, quamvis ritu suo viverent,
 „ tamen præsulibus a Romano pontifice af-
 „ sumptis obtemperarent: ea propter tum re-
 „ rum convenientia, tum oratorum munere se
 „ compelli, ne ipsi eos populos percuti sine-
 „ rent ejusmodi anathemate, quo ad tumul-
 „ tum & integram a sede apostolica defectio-
 „ nem provocarentur: fatis constare in more
 „ positum apud Græcos, ut uxorem adulteram
 „ deserant, & aliam ducant, veterrimam ma-
 „ jorum consuetudinem, ut ipsi dicunt, secu-
 „ ti: nec idcirco illos damnatos aut anathema-
 „ te percussos fuisse ab ulla synodo œcumeni-
 „ ca, etiamsi Romanæ & apostolicæ ecclesiæ hu-
 „ jusmodi mos liquido innotuisset: existimare
 „ igitur oratores, sui esse muneris, quam effi-
 „ cacissime possent postulare, ut voces canonis
 „ adeo moderate lenirentur, ne Græcis detri-
 „ mentum inferrent... posse, quantum ipsi pu-
 „ tabant, & obtineri, quod synodus intende-
 „ bat, & reipublicæ satisfieri, canone ejusmo-
 „ di verbis conflato: „ ANATHEMA SIT, SI
 „ QUI DIXERIT, SACRO SANCTAM RO-
 „ MANAM CATHOLICAM & APOSTOLI-
 „ CAM ECCLESIAM, QUÆ MATER & MA-
 „ GISTRA ALIARUM EST, ERRASSE AUT
 „ ERRARE, CUM DOCUIT & DOCET, PRO-
 „ PTER ADULTERIUM ALTERIUS CON-
 „ JUGUM MATRIMONIUM NON POSSE
 „ DISSOLVI. &c. ” Cum itaque patres Triden-
 „ tini Venetorum postulationi acquieverint, &
 „ ad eorum sententiam canonem septimum re-
 „ formarint; manifestum est, hoc decreto non
 „ Græcos, sed Lutheranos & Calvinistas, qui

„ Romanam ecclesiam erroris & favæ tyranni-
 „ dis accusabant, anathemate esse percussos :
 „ qua de re si quis adhuc dubitat, adtendat
 „ ad morem a concilii Tridentini temporibus
 „ ad hanc usque diem inviolabiliter observa-
 „ tum : in his enim provinciis ac dicecesibus,
 „ ubi Græci Latinis permixti proprias ecclesias
 „ habent, a Latinis episcopis, quibus subji-
 „ ciuntur, contra antiquam, quam hæctenus
 „ retinuerunt matrimonia propter adulterium di-
 „ rimendi consuetudinem, nihil legimus ordi-
 „ natum ; tantumque synodicis constitutioni-
 „ bus cautum est, ne mariti auctoritate pro-
 „ pria, nullaque præmissa forma iudicii, ux-
 „ res adulterii prætextu dimitterent, & novis
 „ deinceps uxoribus jungerentur : TAM FA-
 „ CILE DIRIMI INTER CONJUGES GRÆ-
 „ COS MATRIMONIA, inquebat Cardina-
 „ lis Montaltius, Montis-regalis in Sicilia
 „ archiepiscopus, in synodo provinciali anno
 „ 1652. habita, APPROBARE NULLO
 „ MODO DEBEMUS, IDEOQUE HUCUSQUE
 „ FACTAS SEPARATIONES QUOAD VIN-
 „ CULUM, EXTRA JUDICIALITER & AUC-
 „ TORITATE PROPRIA, NULLAS FUISSE
 „ ATQUE IRRITAS DECLARAMUS. Lib. IX.
 „ q. 4. cap. 1. §. 2. sub finem in edit. Venet. 1756.
 „ pag. 451. Idem auctor eodem in loco, post-
 „ quam synod. Arelat. can. 10., Lactantii di-
 „ vin. instit. lib. VI. cap. 23., concilii Venetici
 „ a. 465. can. 2., vetus pœnitentiale Romanum,
 „ capit. Caroli M. l. V. cap. 19. Basilii epist. I.
 „ canonic. ad Amphiloichium cap. 9., tamquam
 „ *obstantia* adduxit, subjungit : ” fateor laudata
 „ testimonia, & ejusdem sensus alia, quæ as-
 „ ferri poterant, contrariæ sententiæ magis fa-
 „ vere quam nostræ : me haud equidem la-

„ tet, quosdam esse theologos, in conciliandis
 „ & explicandis patribus tam miræ sagacitatis,
 „ ut putent Lactantium, Basilium, & cæte-
 „ ros, ad communem ecclesiæ doctrinam ab-
 „ que ullo negotio revocari, ponendo nimi-
 „ rum, eos esse locutos non de licentia, quam
 „ evangelium faciat, sed quam leges civiles
 „ concesserint: verum, ut libere dicam, quod
 „ sentio, hoc mihi non operosum tantum, sed
 „ & impossibile prorsus videtur, quod ultro
 „ concessurum confido, quisquis verba Lactan-
 „ tii & aliorum attentius pensitaverit. Dico
 „ itaque cum cardinali BELLARMINO NA-
 „ TALI ALEXANDRO, & aliis magni no-
 „ minis theologis, in obscurissima quæstio-
 „ ne, quæ tum temporis non erat liquido di-
 „ sceptata, nec ab aliquo generali concilio ex-
 „ plicata, veteres, qui opponuntur scriptores,
 „ cum aliqua excusatione errasse., Hinc etiam
 „ deprehenduntur in caus. XXXII. Quæst. VII. ca-
 „ nones 1., 2., 3., 4., 6., 7., 8., 10. & 22. discre-
 „ pantes cum can. 17., 19., 23. & 24., quos Gra-
 „ tianus non recte omnes conciliat. Conf. Van Es-
 „ pen in comment. in II. part. Grat. Tom. III. edit.
 „ Lovan. de a. 1753. pag. 638. & seq., ubi addi-
 „ tur nota: *Notandum tamen est, quod indissol-
 „ ubilitas matrimonii in casu adulterii tamquam de
 „ fide non fuerit definita: quippe in canone, quem
 „ sess. 24. condidit Tridentinum concilium, id unum
 „ docuit, DE FIDE ESSE ECCLESIAM NON
 „ ERRARE, CUM JUXTA EVANGELICAM
 „ VERITATEM DOCET, MATRIMONII VIN-
 „ CULUM PROPTER ADULTERIUM DIS-
 „ SOLVI NON POSSE. Porro aliud est, definire
 „ de fide esse ecclesiam non errare, cum docet vin-
 „ culum matrimonii non posse dissolvi; aliud vero
 „ definire de fide esse vinculum matrimonii solvi non*

posse. Idem notat celeberr. Engelbertus Klupfelius, ord. S. August. eremit. S. theol. D. & prof. Friburgensis, in eleganti dissertatione, quam inscripsit: *Tertulliani mens de indissolubilitate matrimonii infidelium altero converso*, & quidem hisce verbis: *manifestum est, dogmatibus fidei communem Latinorum sententiam adnumerari necdum posse*. §. 3.

* Hinc nostro ecclesiastico jure reprobantur etiam aliæ causæ, ex quibus matrimonia dissolvunt protestantes, scilicet ad aliud conjugium permittentes transitum, si conjux alter alterius vitæ infidias struxerit, si concubitum pertinaciter recuset, si eum malitiose deseruerit, si perpetuo carceri sit mancipatus, si sterilitatem aut abortum procuraverit &c. uti ob hæc laudatus Klupfelius l. c. perstringit Boehmerum jur. eccles. tit. de divort. Jo. Laur. Mosheim comment. de divort. Jenæ 1757. Henr. Brouwer de jure connubiorum L. II. Delphis 1714. Frid. Spanheim dub. evang. P. III. pag. 887. Genevæ 1639.

§. 370. Imo noveris, nostram quidem etiam hanc esse sententiam: *matrimonium in infidelitate contractum per professionem religionis Christianæ alterutrius conjugum haud solvi (a).*

(a) Qui de hac sententia inter se decertant, in tres diversas abeunt partes.

Prima est eorum, qui eo progrediuntur, ut asserant, mox cessare matrimonium, ubi unus conjugum, altero inter infideles permanente, bap-

tismatis sacramentum suscepit. Verum rectissime contra hos pronunciatum fuit a synodo Meldensi can. I. *Crimina in baptismo solvuntur, non conjugia*. Apud Grat. caus. XXVIII. Q. II. can. 1., atque etiam ab Innocentio III. in Cap. 8. § de divortis repetitum. Enimvero matrimonia infidelium (quos scilicet tempore contractus nulla adhuc impedimenta humani juris tangebant, juxta illud: *quid mihi cum iis, qui foris sunt*) tanto minus poterunt dici sola alterutrius conjugum conversione dirimi, quanto clariora sunt hæc Apostoli verba: " si quis
 „ frater uxorem habet infidelem, & hæc con-
 „ sentit habitare cum illo, non dimittat illam.
 „ Et, si qua mulier fidelis habet virum infide-
 „ lem, & hic consentit habitare cum illa,
 „ non dimittat virum: sanctificatus est enim
 „ vir infidelis per mulierem fidelem, & sanc-
 „ tificata est mulier infidelis per virum fide-
 „ lem. „ Hinc etiam Benedictus XIV. constit. *Apostolici ministerii*, edita die XVI. Sept. 1747. proseripfit abusum, quo nonnulli existimabant licere, ut Judæus ad fidem Christianam conversus, uxori in pristina infidelitate persistenti libellum repudii mittat, & hac ratione eidem det libertatem ad alia vota transeundi. Conf. cit. differt. Engelberti Klupfelii *Tertulliani mens de indissolub. matrimonii* §. 29.

Altera pars eorum est, qui defendunt, sola quidem unius infidelium conjugum conversione matrimonium non solvi; attamen, si alter inter infideles permanens, converso vel prorsus non, vel non sine injuria Creatoris veræque religionis blasphemia volente cohabitare, ex hac causa matrimonium dissolvi posse, cum & Apostolus loco citato porro dicat: *Quod si infidelis discedit, DISCEDAT: non enim servituti*

Subiectus est frater aut soror in huiusmodi : in pace autem vocavit nos Deus : atque illud discedat non tantum quoad thorum & mensam, sed & quoad vinculum intelligi debere, cum Apostolus distinguat matrimonia fidelium a matrimoniis infidelium, & de illis scribat : iis, qui matrimonio juncti sunt, præcipio, non ego, sed Dominus, uxorem a viro non discedere, quod si discesserit, MANERE IMNUPTAM, aut viro suo reconciliari : & vir uxorem non dimittat. De his vero subjiciat : discedat, NON ENIM SERVITUTI SUBJECTUS est frater aut soror in huiusmodi. Cui sententiæ etiam adstipulatur Innocentius III. in cap. 7. & 8. x de divort., absque dubio motus causæ. XXVIII. q. II. can. 2., cujus tamen non S. Gregorius, sed Hilarius diaconus author est. (cl. de Riegger P. IV. §. 217.) nec non adstipulatur Benedictus XIV. in synod. diœces L. VI. cap. IV. n. 3., solummodo monens, infidelem de hoc interpellandum, aut, si interpellari non potest, dispensationem summi pontificis necessariam esse. Vid. ej. constit. 3. bullarii tom. I. Et ita quoque sentit Drouvenius L. IX. l. c. §. 3. pag. 452.

Tertia denique pars illorum est, qui illud *discedat* de separatione quoad thorum & mensam, non autem quoad vinculum sumi debere docent. Hoc, ait laudatus Klupfelius, *propugnant* episcopi & theologi Galliarum, " qui a. 1757., cum Judæus, nomine Levi, ad fidem Christi adductus, novas inire nuptias peteret, vivente, quam in Judaïsimo duxerat uxore, statuerunt, ad conjugium aliud permitti non posse transitum, quamdiu vixerit, uxor in Judaïsimo ducta ; eademque occasione, Parisiis prodijt dissertatio, qua evincitur S. Paulum ad I. Cor. VII. 12. 13. nequaquam tra-

„dere, ob favorem religionis Christianæ dissol-
 „vi ulla ratione connubia posse. Editi idcirco
 „pariter fuerunt a. 1763. S. Augustini duo li-
 „bri de adult. conjug., Latine & Gallice, dica-
 „ti illustrissimo Sueffionensi præfuli Fitziamefio,
 „quemadmodum testatur Dinovartus in novif-
 „sima editione methodi stud. theol. a Dupinio
 „Gallice conscriptæ, ad calcem catal. auctor. de
 „matr. Gallorum sententiam secutus est Augu-
 „stinus Gervasio Augustinianus L. V. de ma-
 „tr. cap. V. pag. 855., eandemque doctrinam
 „adoptavit Paulus Josephus Rieggerius Jurispr.
 „eccles. part. IV. pag. 134. Vindob. 1774. „
 Vere secutus hanc sententiam Rieggerus, præfe-
 rens causæ XXVIII. Q. II. canonem 1. illi spurio
 ibid. C. 2., & deliberate secutus, utpote hæc
 porro subjungens verba: *neque me in hujus*
 (Gervasio) *sententiam ivisse pœnitet.* Et multa
 sane eruditione demonstrat laudatus Klupfelius,
 mentem Tertulliani veterumque Christianorum
 abhorruisse a nuptiis *discedente infideli* cum a-
 lio celebrandis. Provocat scilicet ad authorita-
 tem Tertulliani (Edit. Paris a. 1675. post Ri-
 galtianam a le Prieur) L. II. ad uxor. num. 2.
 pag. 167. n. 3. p. 168. num. 7. pag. 170. Lib.
 de monog. num. XI. cap. VII., ubi Tertullia-
 nus sententiam suam firmat ulterioribus Pauli
 hisce verbis: *alligatus es uxori? Noli querere*
solutionem: & pag. 530., ubi in verba: Quos
Deus conjunxit, homo non separet: ita commen-
tatur: solus enim ille separabit, qui & conjun-
xit; separabit autem non per duritiam repu-
dii, quam exprobat, & compefcit; sed per debi-
tum mortis: nec non num. XIII. Improbat de-
in recte sententiam, nec ei servanda fides con-
jugit, qui Deo fidelis esse recusat (Drouven.
 Tom. II. de re sacr. pag. 453.) quandoquidem

ex hoc axioma sequeretur, etiam universe inter fideles, uno conjugum in hæresim aut infidelitatem incidente, alterum ad novas nuptias transire posse: id quod tamen canone 5. sess. XXIV. concil. Trid. damnatum est. Advertit tam sollicitè, quam acute, in verbis Pauli Apostoli *quod si infidelis discedit, discedat*, comprehenduntur desertionem, non blasphemias in Christum ejusque sanctissimam religionem, quæ alioqui nullum fidelem conjugem, patienter ejusmodi sustinentem, & gratia divina adjutum, ex mente Tertulliani turbabunt; atque verbo *discedat* nondum designari separationem a vinculo matrimonii, sed tantum *quoad thorum & mensam*, imo *discedat* pertinere ad infidelem discedentem, & id non esse adprobantis, sed potius improbantis ac detestantis; nempe, si discedit infidelis, *discedat sua culpa, suo periculo, ac propterea remanens fidelis non angatur, cum in ejusmodi casu non sit subjectus servituti discedentem sequendi, ejusque cohabitationem religioni præferendi*; quemadmodum in eadem epist. Pauli v. 10. & 11. *χωρισθη: discesserit* non solutionem vinculi connubialis significat; porro urget adversarios ipsissimis Apostoli verbis, **IIS, QUI MATRIMONIO JUNCTI SUNT, præcipio non ego, sed DOMINUS, uxorem a viro non discedere: QUOD SI DICESSERIT, MANERE INNUPTAM, aut viro suo reconciliari.** Quæ verba nimirum concordant cum illis, a Salvatore intuitu omnium conjugatorum prolatis: **OMNIS, qui dimittit uxorem suam, & alteram ducit, mœchatur, & qui DIMISSAM A VIRO DUCIT, MŒCHATUR.** Luc. XVI. 18.: & quibus, ait, dein contradixisset Apostolus, si dum Christus docuit, omnem dimissam debere manere innuptam, sal-

tem alicui dimissæ dissolutionem quoad vinculum concessisset; ut igitur dici debeat Apostolum, qui in præmissis suis verbis ad Christi doctrinam sollicitè respexit, & inde etiam cum conjugè infideli, si is consentiat cohabitare, manendi obligationem ipse derivavit, tantummodo de libertate deserentem non sequendi, non de libertate matrimonium aliud ineundi, suam sententiam dicere voluisse; tanto magis, quod etiam in subsequentiis generaliter pronunciat: *Mulier alligata est legi, quanto tempore vir ejus vivit; quod si dormierit vir ejus, liberata est: cui vult, nubat: atque ita hoc loco, nec non ad Rom. cap. VII. 2. 3. casum indigitat, quo solo nubere licet. In cujus interpretationis firmationem subjungit verba Chrysostomi: Quando igitur vir ejicere vult uxorem, & uxor relinquere virum, hujus memor sit dicti, & Paulum putet esse præsentem, & persequi se clamando & dicendo: mulier adstricta est legi: Nam quemadmodum servi fugitivi, etiamsi domum herilem relinquunt, catenam secum trahunt attrahentem, ita & mulieres, etiamsi viros relinquunt, legem habent pro catena se persequentem & adulterii accusantem ac dicentem: adhuc superest maritus, & adulterium facimus, hoc est: mulier enim adstricta est legi, quoad vixerit maritus illius. Et omnis, qui dimissam in uxorem acceperit, adulter fit. Quando igitur licebit illi secundas nuptias contrahere? Quando? Tunc, ubi a catena liberata fuerit, quando vir morietur solum. Commonstrat Apostolum non commisisse tautologiam, etsi tam versus 10. & 11., quam versus 12. & 15. solummodo de separatione quoad thorum & mensam sint intelligendi; quoniam explanata in versu 10. & 11. doctrina, quam Salvator de indissolubilitate conju-*

gii servandam tradidit, eandem quoque ad conjugia infidelium quidem pertinere: sed tamen, ceterum, si discesserit infidelis, ut redeat multis agendum non esse, Corinthiis de hoc dubitantibus, in subsequente utroque versu exposuit. Et relata ex Tertulliani L. I. ad uxorem sententia, *Christum separandis matrimoniis & delendis conjunctionibus non advenisse*, pergit laudatus vir: "Legant, relegantque codicis evangelici paginas... & proferant, si possunt, vel unum probatæ fidei scriptorem, qui asserat Christum indulgisse, ut ex speciali in favorem Christianæ religionis privilegio dirimi posset matrimonium neophyti Christiani, si conjux infidelis vel cohabitare recuset, vel non sine Conditoris injuria, aut perversionis metu cohabitare velit.", Imo inde non favorem, sed detrimentum rei Christianæ & odium in animis gentilium nasciturum fore, ait, si prætextu fidei Christianæ permessa essent divortia, & ita apud multos nesciretur, an ad sanctissimam religionem sincero convictoque animo, an vero uxoris suæ lippæ egenæve loco venustioreni ditioremve accipiendi causa fuerint conversi; atque hinc etiam tale exemplum in tota antiquitate Christiana non reperiri, nec ab ethnicis, quorum plerisque divortium & repudium probrosum videbatur, quamvis toties falsa crimina Christianis objecerint, ejusmodi divortia unquam objecta fuisse, sed ipsos potius, uti videri potest in *Tertulliani apologico adversus gentes*, a Christianis propterea fuisse reprehensos. Denique, qui hanc sententiam incusant, quasi vero ex suavi jugo Christi durum atque inhumanum redderet, ex iis quærit cum Augustino L. II. de adult. conjug. num. IX. censeantne *admittenda incontinentium mur-*

mura & permittenda adulteria? Aut num fortasse & propterea lex Christi dura dicenda sit, quod conjuge uno in furorem aliumve morbum non sanandum delapso, aut in carcerem perpetuum abrepto patriave pulso, ad alias nuptias transire non licet, quamvis libidinosi, etiam in matrimonio rato, difficultatem sese continendi persentiant.

* Erudite advertit laudatus scriptor, primum, qui apud Romanos dimissa uxore alteram duxit, fuisse SP. CARBILIUM, rem ita enarrante Aulo Gellio: *Memoriæ proditum est, quingentis fere annis post Romam conditam, nullas rei uxoriæ neque actiones, neque cautiones in urbe Roma, aut in Latio fuisse; quia profecto nihil desiderabatur, nullis etiam tunc a matrimoniiis divertentibus. SER. quoque Sulpitius in libro, quem composuit de dotibus, tum primum cautiones rei uxoriæ necessarias esse visas scripsit, cum SP. CARBILIUS, cui RUGA cognomentum fuit, vir nobilis, divortium cum uxore fecit: quia liberi ex ea corporis vitio non gignerentur, anno urbis conditæ DXXIII. M. ATTILIO P. VALERIO consulibus..... Pellicem autem appellatam, probrosamque habitam eam, quæ juncta consuetaque esset cum eo. LIB. IV. noxiū Atticarum cap. III. Maturius apud Israelitas invaluisse divortia, Docent Spencerus lib. III. de legibus Hebræorum ritualibus dissert. I. sect. III. Seldenus lib. III. de uxore Hebræa cap. XXII.*

De controversia, num libello repudii, quem Christus abrogavit, etiam vinculum matrimonii diremptum fuerit, quod cum S. Augustino negant alii, alii tamen affirmant, conf. Jo. Laur. Bertius tom. IV. de disc. theolog. cap. X.

Non reticet Klupfelius, Tertullianum profus eo abiisse, ut ob diversitatem religionis ne separandos quidem a thoro & mensa conjuges putaret; imo etiam intercedente alterutrius conjugum morte novas nuptias non admitteret, atque ab hac quidem sententia se cum omnibus orthodoxis alienissimum esse profiteretur. Ceterum vero ostendit ipsa Tertulliani verba lib. IV. contra Marcionem cap. 34. contraria esse sententiæ Launoji, qui in tractatu de regia in matrimonium potestate pag. 538. defendit, Tertullianum dissolutionem vinculi conjugalis ex causa adulterii admisisse.

**** Male autem ex hoc, quod *baptismus conjugia non solvat*, & ex allatis pro valore & indissolubilitate matrimonii infidelium argumentis, inferres cum Wolf. Trienio in disert. period. ad legem evangelicam de divortiis corol. VII. pag. 32. & Bruknero decis. matrim. cap. XIV. §. 63. & sequ., ab infideli ad fidem nostram converso retineri igitur posse uxores, quas plures simul in infidelitate duxit. Enimvero etiam polyginæcia in jure naturali absoluto permessa fit, prohibita tamen fuit legibus evangelicis, quæ tamquam leges universales conjugia, cum *pluribus* simul inita, omnino nulli *valida* atque *licita* esse finunt: cap. 8. ¶ de divort. unde etiam P. Reiffenstuel lib. III. tit. XXXIII., Barbosa eod. tit. n. 11., Engel eod. n. 1., concludunt, ab infideli converso, quam primam in infidelitate duxit, ceteris dimissis, retineri debere.

**** Leges civiles de divortiis vide in L. 8. 9. 10. 11. Cod. de repud. Nov. 22. cap. 6. Nov. 117. cap. 8. 9. 10. Nov. 140. Edict. Theodorici reg. cap. 54. Leg. Wisigoth. L. III. Tit. 6. Marculf.

Marculf. L. II. form. 30. Leunclav. jur. Græc. Rom. P. I. L. VIII.

**** Scripsit de hoc argumento etiam clariss. P. Hilar. Robeck, ord. S. August. S. theologiæ doctor & professor in universitate Pragenfi : & nactus quidem est adversarium P. Æmilian. Petrasch, ord. Cisterc., sed adversarium tantummodo, non refutatorem. Cur id quaestionis genus non delibaverint plures, fortasse hæc causa est, ait laudatus Klupfelius, *tum quod communem sententiam parum solidam esse intelligerent, tum quod adverso confertoque cum examine, quod invidiæ plenum est, colluctari nolent.* §. 6.

§. 371. *Ceterum jam ex supra allatis patet, & minime dubitandum est, matrimonium quidem etiam fidelium, si tantummodo fuerit ratum, quo scilicet nondum habentur duo in carne una, quales expositum numinis præceptum respicit, humana, modo publica auctoritate dissolvi. (a)*

(a) Profecto illa matrimonii rati per professionem solemnem dissolutio, unice ex humana lege, tantam virtutem huic professioni tribuente, descendit, atque in unica fundatur auctoritate eorum, quibus actiones nostras permissivas, seu divina lege nondum determinatas, pro arbitrio ad præfixum finem dirigendi potestas obtigit.

Elenchus eorum, quæ in hoc volumine continentur.

PRæfatio ad Carolum Ludovicum Richard,
Dominicanum *in partibus.* pag. III.

Positiones pro insolubilitate matrimonii in
casu Apostoli, Lovanii propugnata 6. Julii &
19. Octobris 1770. 1.

Eximii F. Josephi Maugis, ord. erem. S. Au-
gustini, in univ. Lovan. S. T. D. R. Disserta-
tio Theologo-Canonica pro solubilitate matri-
monii in casu Apostoli. 2.

Positio pro insolubilitate matrimonii in casu
Apostoli, Lovanii propugnata 15. Decembris
1770. 51.

Viri clarissimi Judoci Le Plat, in univ. Lo-
van. J. U. D. & profess. Dissertatio Historico-
Canonica pro insolubilitate matrimonii in casu
Apostoli. 51.

Illustrissimi viri Augustini Gervasii, eremitæ
Augustiniani, episcopi Gallipolitani in regno
Neapolitano, Dissertatio pro insolubilitate ma-
trimonii in casu Apostoli. 113.

Eximii F. Josephi Maugis, ord. erem. S. Au-
gustini, in univ. Lovan. S. T. D. R. Prose-
cutio dissertationis Theologo-Canonica, pro so-
lubilitate matrimonii in casu Apostoli. 133.

Positiones pro insolubilitate matrimonii in
casu Apostoli, Lovanii propugnata 23. Au-
gusti 1771. 268.

Paulini Nervii juris-consulti pro insolubilitate
matrimonii in casu Apostoli Certamen Theo-
logo-Juridicum. 269.

Positio pro insolubilitate matrimonii in casu
Apostoli, Lovanii propugnata 28. Novembris
1772. 342.

Viri clarissimi Josephi Valentini Eybel, in
univ. Viennensi U. J. D. & profess. publici Proba-
tiones pro insolubilitate matrimonii in casu
Apostoli. 343.

36
E
I
caf
19
gu
tio
mo
I
Ap
177
V
van
Car
Ap
II
Aug
Nea
trin
E
guft
cuti
lub
P
cafu
gufti
Pa
te m
logo
Po
Apo
1772
V
univ
tione
Apo

ntinentur.
Richard,
pag. III.
monii in
5. Julii &
1.
S. Au-
Differta-
te matri-
2.
i in cafu
Decembris
51.
niv. Lo-
Hiftorico-
in cafu
51.
eremitae
n regno
ate ma-
113.
S. Au-
Profe-
pro fo-
133.
monii in
23. Au-
268.
lubilita-
a Theo-
269.
in cafu
vembris
342.
bel, in
Proba-
n cafu
343.

